

Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Francišanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Kaj hoče naša deklaracija.

Današnja doba ni ugodna razpravljanju in idejni poglobitvi načelnih vprašanj.

Živimo prehitro, dnevni dogodki nas prehitevajo, neizprosno strankarstvo in politika preveč vplivata na nas, da bi mogli objektivno razglabljati načelne ideje in iskati potov in sredstev za njih uresničenje.

To pa nikakor ne upravičuje, da bi stali prekrižanih rok ob strani in gledali brezdelno kako naša doba uničuje dobrine, katere smo si pridobili z velikim naporom v dolgih desetletjih. Kdor motri dogodke zadnjih let kolikaj objektivno, mora priznati, da je naš stan silno mnogo zgubil na ugledu in morali in je v teh letih mnogo naših dobrih stanovskih tovarišev hodilo s trnjem posuto križev pot ne po lastni, ampak po zaslugi drugih. Pa vse to ni še vse najhuše. Najbolj žalostno je to, da pri tem ni trpel naš stan kot celota in ne samo posamezniki, ampak da je pri tem zelo mnogo trpela in trpi še sedaj največja dobrina našega naroda, t. i. šola, katera je nerazdružljivo spojena z našim stanom. Kljub zakonito zajamčeni stalnosti in načel pri oddaji službenih mest, so nas premetavali pri vsakem menjanju režima iz kotu v kot ter so se ozirali na vse druge momente, samo ne na naše okoliščine, delo v šoli. Vsa vaška mogotca in politični kričarji imel več vpliva, kakor pa vodstvo organizacije, ki je imelo za seboj tisoče organizirancev. To smo dovoli izkusili zadnja leta pri najrazličnejših strankah in režimih, ko ni bilo napravljanih in popravljanj krivic ne konca ne kraja. Danes menim, intrji tebi. In kdo je pri tem trpel drug, kakor naš stan in šola.

Da taka pot ni prava in pelje naravnost v propast učiteljstva in šole, to leži na dlani. Zato je neobhodno potrebno, da iščemo mi vsi potov in sredstev, da postavimo svojo stanovsko organizacijo na trden temelj, katerega ne bode pretreslo nobeno menjavanje režimov in kateri bode nudil varnost in sigurnost vsakemu posamezniku in celoti. To je prvi pogoj za procvit našega stanu in naše šole.

In to pa prav nič drugega hoče deklaracija, ki ni namenjena proti prav nobeni stranki še manj pa proti kakoli osebi. Če ti kdo podtika druge namene, ta jo gleda skozi očala, katera so mu nataknila

drugi, a ideja in smisel se seveda radi tega še ne menjata. Da je pa edino to načelo pravilno in more niega izvajanje privedi nas na pravo pot, o tem bo na lašnem kdor hoče le malo razmišljati z lastnimi možgani in je bližje samemu sebi nego drugim.

Nihče ne trdi, da je slednji izraz in vsaka beseda v deklaraciji neizpodbitna in nenadomestljiva. Saj je bodo razpravljala še društva, stanovsko politični odsek in končno besedo bode šele izrekel naš najvišji forum, t. i. delegacija. Gre pred vsem za načelo in njega izvajanje. To načelo pa ni novo. Saj ga jasno zastopa § 2. naših prvih pravil. Če pa deklaracija posebno poudarja in podčrtava, je to storila neobhodna potreba, ker danes po vseh tipkih izkušnjah vidimo bolj kakor kedaj prej, da moramo to načelo jasno izvajati v vseh situacijah. Zakaj vsako kolebanje in stranpota donajajo našemu stanu in šoli samo moralno in gnotno škodo.

Kako površno čita marsikdo dandanes tudi o načelnih stvareh je videti tudi v tem, da nekateri posamezniki podtikajo deklaraciji namen iz učiteljstva ustvariti politično brezpravne ljudi, da si ravno deklaracija posebno naglašala duševno svobodo, torej tudi svobodo v političnem naziranju, kjer se lahko udeležuje vsak posameznik izven stanovske organizacije.

Nekateri zopet moti »majorizacija manjšine« in »odvojenost mišljenje«. Če se pojavi kje manjšina, ta manjšina ne bode terorizirana od večine in seveda tudi ne večina od manjšine. Vedno in povsod bode tudi v principialnih vprašanjih odločala večina, kakor je do sedaj. Manjšina bode na podala lahko izjavo in razloge, zakaj se ne strinja z večino. V koliko pa pride odvojenost mišljenja končno v poštev o tem bodejo odločili pač tisti, katerim pripade končna odločitev v dotični zadevi.

Ne rušiti in razdvajati, pač pa graditi in strniti vsa pripadnike našega stanu v močno in nepremagljivo falango, ki bode zamogla delovati ob vsaki priliki in situaciji v prid šole in učiteljstva, je namen deklaracije.

Ne za posamezne osebe, pa še manj proti njim, ampak za uresničenje splošne ideje v dobrobit stanu in šole gre pri tem pokretu.

A. Hren.

Na izpade v „Jutru“.

Pozvan od mnogih strani, naj primerno reagiram na »Jutrove« izpade, izjavljam:

Takoj v prvi številki »Učiteljskega Tovariša« po seji širjega sosveta sem jasno povedal, da oni gospodje, ki hočejo iz našega internega načelnega vprašanja o smeri naše organizacije napraviti osebno ali strankarsko politično vprašanje, ne napravljajo uslug niti osebam za katere se hočejo navidezno potezati, niti strankam, ki naj bi bile radi osamosvojitve naše organizacije v nevarnosti.

Zato tudi nisem hotel odgovarjati na »Jutrove« izpade, ker nisem hotel poglobljati nasprotstev, ki so jih nekateri vedoma in hotoma umetno širili in ustvarjali, da bi z njimi prikrili bistvo in idejo, za kar gre in s tem speljali vse zadevo v smer, kakor bi bilo vse naperjeno le proti osebi tov. Jelenca in proti demokratski stranki.

Pustiti sem hotel, naj tudi gospodje pri »Jutru« s takimi izpadi sami naprej izvajajo »kstracijo« (izraz »Jutrovih« gospodov v napadih na mojo osebo), če imajo voljo osebno in strankarsko gonjo nadaljevati in se vtikati v interne zadeve naše organizacije.

Ne bom citiral številnih pisem svojih prijateljev in tovarišev, ki absolutno odobravajo smer organizacije, katero kot bistvo in idejo povdarja Deklaracija, ker smatram to le kot osebno izjavo, temveč z mirno vestjo in polno zavestjo.

da sem na pravi poti v korist našemu stanu, čakam odločitve okrajnih učiteljskih društev, katera se imajo izreči za bistvo Deklaracije: ali so za strankarsko ali nestrankarsko stanovsko organizacijo.

To je bistvo, ki sem ga dovelj utemeljil na seji širjega sosveta, ki sem ga tam dokazal in zaradi česar je prišlo to vprašanje tudi na dnevni red seje širjega sosveta, ker se bivši poverjenik g. Jelenec ni strinjal s smerjo stanovske politike, ki jo je zastopal »Učiteljski Tovariš« ter je hotel, da bi Est zastopal enostrano strankarsko stališče in da bi se organizacija postavila na strankarsko stališče glede vzgojnega in izobraževalnega dela med stanovskim naraščajem.

Že v oktoberski seji ožjega sosveta sem povdarjal, da branim le stanovske interese, da moje stališče ni naperjeno proti nobeni stranki in bo članstvo kvečjemu bičalo to, da sem premalo obsojal pogreške svoječasne prosvetne uprave v ljubljanski oblasti. Toda tudi v tem pogledu bom lahko dal članstvu pojasnila na pokrajinski skupščini.

Konstatiram, da je na zahtevo bivšega poverjenika tov. Jelenca prišla ta tema na dnevni red seje širjega sosveta, ker je bil proti temu, da bi se »Učiteljski Tovariš« zavzemal za depolitizacijo šolstva in organizacije, in je smatral to za izpad proti stranki, kateri pripada on in jaz.

Na seji ožjega sosveta sem povdarjal, kar je razvidno iz Deklaracije in tudi iz vseh dopolnilnih člankov v »Učit. Tovarišu«, da ni naš namen spravljati nikogar od kake stranke ter se prepustiti izven organizacije vsakemu posamezniku osebno svobodo, da ostane se naprej pri svoji stranki ter deluje zanj.

Tudi kar se idejne globine in smeri organizacije tiče imam mirno vest. Ne bo pri tem trpelo niti narodno edinstvo, ki ga bomo v konkretnem zmislu ustvarjali temlažje v našem stanu, šolstvu in prosveti naroda, ko bomo imeli pozitivno trdno bazo tega edinstva izvedeno v našem stanu. Strašila, ki jih gospodje postavljajo, so umetna. Bav-bav je privlečen iz arzenala predvojne dobe. Z enim letom šolskega zakona ne bode utemeljevali potrebe štiridesetletnega klana našega stanu med seboj v vseh drugih skupnih vprašanjih. Pravo idejno, kulturno in prosvetno globino bo dobila naša organizacija šele sedaj s konsekventnim izvajanjem nove smeri, ko bomo lahko mirno posvečali vse energije strokovnemu in kulturnemu delu. Ustvarila si bo zdravo tradicijo, ki bo korenita v etično moralno in kulturno vsoto stoječemu članstvu in s tem učiti stanu, ki bo s temi vrednotami koreninil tudi v narodu in na zdravi podlagi lahko deloval zanj.

Končam z izvajanjem, ki sem jih glede načelne in idejne smeri organizacije začrtal že na seji širjega sosveta.

Našo organizacijo moramo uveljaviti kot strogo stanovsko in strokovno. Ustvariti ji je tradicijo, da bo veljala v javnosti kot visoko stoeča kulturna in prosvetna ustanova in predstaviteľica modernih vidikov naše stroke ter kot

prava reprezentantinja širokega prosvetnega dela v narodu.

Svojo borbenost za materialno stran učiteljskega stanu naj opira na zgornjo njene socialne, kulturne in etične vrednote, ki bodo stale lahko vsakemu režimu v enako visoki vrednosti nasproti.

Borbenost za personalne dobrine organizirancev naj pa uveljavlja samo v tem pravcu, da varuje pravne, etične in moralne temelje tega vprašanja.

To je načelna in idejna stran smeri organizacije, ki sem jo utemeljil na seji širjega sosveta, in ki jo hočem zastopati na pokrajinski skupščini, ne da bi pri tem cefedral besedne posameznosti Deklaracije.

Če je prišlo ob koncu seje širjega sosveta do mučnega razhoda s tov. bivšim poverjenikom Jelencem, iz česar hoče kovati nekateri sedaj svoj kapital in zadevo spraviti na osebno in strankarsko polje, ni bil to naš namen (za kar imam dokaze v rokah), temveč je bil temu kriv le teror, s katerim se je dušilo in postopalo napram idejni celoti s strani predsedstva.

Prepričan sem, da ga ni bilo ni enega tedaj med zastopniki v dvorani, ki bi odrekel tov. Jelenecu neveljive zasluge, ki jih ima za naš stan. Toda: prenapet lok počil!

Ostajam pri tem, da zadeva ni ne osebna ne strankarska, temveč strogo načelna organizacijska zadeva in jo naj tudi kot tako trezno in resno obravnavajo okrajna učiteljska društva, ki naj brez pristranskih vnanih vplivov izrazijo svoje mnenje.

V Ljubljani, 3. febr. 1926.

Ivan Dimnik.

Izjava.

Na seji širjega sosveta sem zastopal ono društvo, ki je deklaracijo predložilo. Zato sem primoran napram trditvam tovarišev bivšega poverjenika g. Jelenca in strokovnega tajnika g. Dostala k njuni izjavi v »Učit. Tov.« z dne 28. januarja ugotoviti sledeče:

1. Po sestanku 3. januarja v Mariboru, kjer so se vsi navzoči predsedniki izjavili za deklaracijo, sem preskrbel, da se deklaracija nemudoma razmnoži in razpošlje poverjeništvu in vsem predsednikom okrajnih učiteljskih društev brez izjeme, ker sem želel, da se še pred sejo seznanijo vsi z njeno vsebino in se pripravijo za eventualne ugovore. To storiti ni bila moja dolžnost. Toda dostavitev okrajnim učiteljskim društvom po poverjeništvu ni bila več možna, pač pa sem poverjeništvu o tem svojem koraku obvestil. Ako kateri od predsednikov deklaracije ni prejel, potem se je pač zgodila pomota v naslovu. (Znan mi je edino slučaj Kočevje).

2. Drugi očitek v izjavi je ta, da društvom ni bilo mogoče deklaracije obravnavati in je zahtevala po imenjem izglasovanju na seji širjega sosveta bila v nasprotstvu s stališčem članstva, da se morajo zadeve načelne in občega značaja obravnavati najprej na zborovanjih okrajnih učiteljskih društev, preden se izroče ožjemu forumu. Ta očitek je zgrešil pravi naslov. Za dnevni red seje menda ni odgovoren predlagatelj deklaracije, na dnevnem redu seje pa je bil referat o smeri naše stanovske politike, torej zadeva zelo načelne in občega značaja! Deklaracija predstavlja samo načelno opredelitev stališča predlagatelja k tej točki dnevnega reda. Brez te točke bi tudi deklaracija izostala. Zato po mojem mnenju tudi stališče predsednikov kočevskega in konjiškega učiteljskega društva, ki sta se izjavila proti izglasovanju resolucije (ne proti njej!): ni bilo pravilno. Vsak zastopnik je pač bil naravnost dolžan, ako ni poznal dovolj mišljenja svojega članstva, ali ako si ni upal nositi sam odgovornosti za kak dalekosežnejši sklep, da vpraša društvo ali odbor, kak-

šno stališče naj zavzame k omenjeni točki dnevnega reda.

Mimogrede naj tukaj omenjam, da deklaracija sploh ne vsebuje nič novega, določa samo podrobneje, v čem obstoja stanovski pravec organizacije za katerega smo se že ponovno izrekli, izjava samo neizogibne konsekvence iz našega stališča, izražena tudi v pravilih, da hočemo eno samo organizacijo za vse učiteljstvo v državi. Komur konsekvence niso po godu se mora odreči tudi temu namenu in cilju.

3. Izjava nadalje pravi, da predsedstvo, varujoč pravila in dolžnosti organizacije, ni pripustilo glasovanja o deklaraciji glede na člen 68 poslovnika, ki pravi: »Vprašanja in sklepe, ki so za vse učiteljstvo važni, je poslati poverjeništvu, da jih obravnava v ožjem« in širjem sosvetu in da jih izroči odsekom v razpravo oziroma jih pripravi za pokrajinsko skupščino. — Moje prepričanje je, da se morajo pravila in poslovnik smiselno tolmčiti iz namena, ki ga je imelo članstvo ob sklepanju istih in da bi bilo bolje, ako bi bil predsednik v večji meri uvaževal voljo navzočega članstva in se ne obotavljal dati deklaracije na glasovanje. Razpravljanje samo brez zavzemanja stališča, brez zaključkov in sklepov se mi zdi nezmislno.

4. Izjava končava smiselno z zaključkom, da sta podpisana demisionarala radi tega, ker sta se nahajala s svojimi pojmovanem poslovnika in parlamentarnih običajev v nasprotstvu z večino članov širjega sosveta. Ali je to točno ali ni točno, jemljemo na znanje, da nista podala demisijske iz načelnih pomislekov proti deklaraciji. Ne morem na molče mimo trditve v predzadnji točki izjave, da ni vodstvo organizacije s stališča deklaracije nikdar in nikler izrabljalo svojega stališča v strankarske politične svrhe. Ne očitam odstopivšemu vodstvu kakega »izrabljanja« v nečastnem pomenu be-

* Ni bila dana deklaracija na seji ožjega sosveta dne 9. jan. t. l. v razpravo.

Uredn.